

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-2166 2 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-672**

2021 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2021 m. liepos 1 d. sprendimo Nr. SV-S-140 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 17 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 2 priedo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-672 (toliau – Įstatymo projektas) dėl šių priežasčių:

1. Siekiant užtikrinti, kad vėjo elektrinės nedarytų neigiamo poveikio žmonių sveikatai ir būtų užtikrinta gyventojų sveikatos apsauga, Įstatymo projektu siūloma padidinti keičiamo įstatymo 2 priede nustatytus vėjo elektrinių sanitarinės apsaugos zonų dydžius, atsižvelgiant į tai, kad kitose Europos Sąjungos valstybėse jie didesni. Pažymėtina, kad Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra nurodyta kriterijų, kuriais vadovaujantis kitose valstybėse yra nustatyti sanitarinių apsaugos zonų dydžiai, todėl jie negali būti vertinami kaip analogiški. Sanitarinių apsaugos zonų dydžiai nustatomi pagal Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 51 straipsnio 3 dalyje nurodytus kriterijus, t. y. nustatant sanitarinę apsaugos zoną, aplinkos oro teršalų, kvapų, triukšmo ir kitų fizikinių veiksnių sukeliama žmogaus sveikatai kenksminga aplinkos tarša už sanitarinės apsaugos zonos ribų neturi viršyti ribinių užterštumo (ar kitokių) verčių, nustatytų gyvenamosios paskirties pastatų (namų), viešbučių, mokslo, poilsio, gydymo paskirties pastatų, su apgyvendinimu susijusių specialiosios paskirties pastatų, rekreacijai skirtų objektų aplinkai. Tokie veiksniai kaip vizualinė tarša, statinių griuvimas, ledo kritimas, visuomenės nepasitenkinimas ar kiti, dėl kurių gaunami visuomenės skundai, kai planuojamos vėjo elektrinės, nėra vertinami nustatant sanitarines apsaugos zonas. Nurodyti veiksniai gali būti įvertinami teritorijų planavimo, poveikio aplinkai vertinimo ar kitų procedūrų metu. Lietuvoje pavienių vėjo elektrinių sanitarinės apsaugos zonos normatyviniai dydžiai buvo nustatyti įvertinus pagrindinio visuomenės sveikatos rizikos veiksnio – triukšmo lygio skaičiavimus, užtikrinant, kad triukšmas už sanitarinės apsaugos zonos ribų neviršytų ribinių dydžių. Vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 51 straipsnio 1 dalimi, sanitarinės apsaugos zonų dydis nurodytas šiame įstatyme arba nustatomas asmens, planuojančio ir (ar) vykdančio ūkinę veiklą, pasirinkimu – tokiu atveju šis dydis nustatomas atlikus poveikio visuomenės sveikatai vertinimą planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo dokumentuose.

Jeigu poveikio visuomenės sveikatai vertinimas atliktas, nustatant sanitarinės apsaugos zoną taikomas pagal poveikio visuomenės sveikatai vertinimo dokumentus nustatytas sanitarinės apsaugos zonos dydis, o šio straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, šiame įstatyme nurodytas ar poveikio visuomenės sveikatai vertinimo metu nustatytas sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas laikantis šio straipsnio 3 dalyje nustatytų principų. Analogiškas teisinis reguliavimas yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 3 dalyje. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, galiojantis teisinis reguliavimas yra pakankamas ir siekiant, kad vėjo elektrinės nedarytų neigiamo poveikio žmonių sveikatai ir būtų užtikrinta gyventojų sveikatos apsauga, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo keitimas nėra reikalingas.

2. Pažymėtina, kad visuomenės nepasitenkinimo, nepritarimo dėl konkrečių vėjo elektrinių plėtojimo regionuose galima būtų išvengti, jeigu būtų tinkamai planuojamos teritorijos ir jeigu visuomenė galėtų dalyvauti priimant sprendimus. Atkreiptinas dėmesys, kad vėjo energetikos regionuose plėtojimas priskirtas savivaldybių kompetencijai. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 19 punktu, teritorijų planavimas, savivaldybės bendrojo plano ir savivaldybės dalių bendrųjų planų sprendinių (įskaitant planų sprendinius, reglamentuojančius atsinaujinančių išteklių plėtrą) įgyvendinimas yra savarankiškosios savivaldybių funkcijos. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 20 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad atsinaujinančių išteklių energetikos objektų statyba turi būti numatyta teritorijų planavimo dokumentuose, išskyrus Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme numatytus atvejus. Vėjo elektrinių plėtos sprendiniai gali būti numatyti savivaldybės teritorijos bendrajame ar specialiajame plane. Rengiant šiuos planus, nustatytą tvarka išanalizuojama esama padėtis, įvertinamos gyvenamųjų vietovių išsidėstymo, gamtinės, reljefo, miškingumo ir kitos sąlygos, parenkamos galimos ir tinkamos teritorijos vėjo elektrinių plėtrai, atliekamas strateginių pasekmių aplinkai vertinimas, svarstymo su visuomene procedūros, priimami sprendimai dėl konkrečių teritorijų vėjo elektrinių statybos. Taip pat pažymėtina, kad Teritorijų planavimo įstatymo 3 straipsnis nustato, kad vienas iš teritorijų planavimo tikslų yra derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų, o nustatant konkrečios teritorijos planavimo tikslus būtina atsižvelgti į visuomenės poreikius, žemės ir kito nekilnojamojo turto valdytojų, naudotojų ir trečiųjų asmenų interesus ir teises. Tinkamas Teritorijų planavimo įstatymo nuostatų įgyvendinimas užtikrina tvarią ir bendruomenei priimtina vėjo energetikos plėtrą regionuose.

3. Pažymėtina, kad Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“, 25 punkte numatyta, kad viena iš pagrindinių strateginio atsinaujinančių energijos išteklių srities tikslo pasiekimo krypčių yra didinti vartojamos elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių dalį, palyginti su galutiniu elektros energijos suvartojimu, iki 45 proc. 2030 m. ir 100 proc. 2050 m. Vertinant technologijų

vystymosi tendencijas prognozuojama, kad iki 2025 m., gaminant elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių, iš vėjo energijos galėtų būti gaminama ne mažiau kaip 50 proc. elektros energijos, o iki 2030 m. – ne mažiau kaip 53 proc. elektros energijos. Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 159 punktas numato, kad bus plėtojama elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamyba, bei planuojama 2025 m. turėti iki 1,2 GW galios įrengtų vėjo elektrinių tinklą Lietuvos žemyninėje dalyje, taip pat bus atlikti tyrimai, būtini apsispręsti dėl didelės galios vėjo elektrinių parkų įrengimo Lietuvos jūrinėje teritorijoje po 2025 m. Įstatymo projekte siūlomas teisinis reguliavimas turės neigiamas pasekmes vėjo elektrinių plėtrai, apribos galimybes pasiekti planavimo dokumentuose numatytus tikslus, kadangi bus sudėtinga rasti vėjo elektrinių statybai tinkamas teritorijas, kuriose būtų galima išlaikyti Įstatymo projekte siūlomus įtvirtinti sanitarinių apsaugos zonų dydžius ir įgyvendinti kitus su aplinkosauga ir nacionaliniu saugumu susijusius reikalavimus.

4. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2021 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 1-149 „Dėl darbo grupės sudarymo“ sudaryta darbo grupė, kuri nagrinės ir klausimus, susijusius su poveikio visuomenės sveikatai vertinimu, plėtojant atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines, ir, atsižvelgdama į darbo rezultatus, parengs rekomendacijas dėl identifikuotų problemų, susijusių su poveikio visuomenės sveikatai vertinimo klausimais plėtojant atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines, sprendimo galimybių ir teisės aktų pakeitimo.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras